

КЕЛАЖАКНИ ЖАСОРАТЛИ ОДАМЛАР ҚУРАДИ

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ЎЗБЕКИСТОННИ ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1998 ЙИЛГИ ЯКУНЛАРИ ВА 1999 ЙИЛДА ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТЛАРНИ ЧУҚУРЛАШТИРИШНИНГ ЭНГ МУҲИМ УСТИВОР ЙЎНАЛИШЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ МАЖЛИСИДА ҚИЛГАН МАЪРУЗАСИ

(Давоми.

Аввали 1-бетда).

Хизмат кўрсатиш соҳасида, Энергетика вазирлиги, «Ўзкимёсаноат» уюшмаси тасаруфидаги корхоналарга тегишилди.

Шунингдек, «Ўзлтехсаноат», «Ўзбекенгилсаноат» уюшмалари, Қишлоқ ва сувхжалиги вазирлиги ва бошқа тармоқларга қарашли корхоналарнинг моливий аҳволи муракаблигига қолмоқда. Айниқса, 300 га яқин корхона йилни 7,2 миллиард сўм миқдоридаги зарар билан якунлагани ачи-нарли ҳолдир.

Ўтган йили «Ўзбек ипаги» уюшмаси фаолияти ниҳоятда қониқарсиз бўлди. Хукумат даражасида маҳсус қарбу қилиниб, мамлакатимиз учун гоит мухим аҳамиятга эга бўлган бу тармоқ «Ўзбекенгилсаноат» таркибидан чиқарилиб, унга мустақил мақом берилган эди. Бирор, тармоқ раҳбарияти ишни қўнгилдагидек ташкил эта олмади. Ишлаб чиқариши жамки 17,6 фоиз, халқ иштесмоми моллари ишлаб чиқариш эса 15,3 фоиз камайишига йўл қўйилди.

Ипак хомашёси ишлаб чиқариш иккиси баробар, шойи матолар 60 фоиз, тиқиқ маҳсулотлари 22,6 фоиз камайиб кетди. Уюшма бугунги кунда бюджетга тўловлар бўйича 372 миллион сўм, иш жамқини тўлаш бўйича эса 104 миллион сўм қарб бўлиб қолди.

Ана шундай камчилклар учун уюшманинг юқори лавозимдаги раҳбарларини ишдан четлатишга мажбур бўлдик. Бу тармоқни замонавий фикрлайдиган кадрлар билан мустаҳкамлаш борасида ишларни давом эттириш керак.

Ўтган йили аҳоли ва корхоналарнинг бўш маблағларини хусусийлаштириш жараёнинг кенг жалб этиши масаласи ҳам қўнгилдагидек бўлмади. Айниқса, тўғридан тўғри чет эл сармояларини жалб этиши борасида ишлар яхши ташкил этилмади.

Кичик ва ўрта бизнесни, шахсий тадбиркорликни ривожлантириш борасидаги ишларни ҳам тубдан яхшилаш талаб қилинади.

Жанубий-Шарқий Осиё ва Россияда рўй берган моливий инқироз, умуман, жаҳон иқтисодиётидаги вужудга келган вазият биз учун ҳам сезиларни муаммоларни келтириб чиқарди. Жаҳон бозорида биз чиқарадиган маҳсулотлар конъюктураси кескин пасайиб кетди. Жаҳон миқёсидаги моливий инқироз натижасида мухим минерал-хомашё ресурслари ва стратегик хомашёлар нархи пасайиши давом этди.

Шу жумладан, ҳозирги вақтда мамлакатимиз экспорт салоҳиятининг асоси бўлган - пахта, қимматбахо ва ранги металлар, минерал ўғиллар ва бошқа маҳсулотларнинг жаҳон бозорида нархлари тушиши бизга қандай таъсир кўрсатани ҳақида гапириб ўтиш ортиқча, деб ўйлаймай. Шулар ҳисобидан биз 1998 йилда ўзлаб миллион доллар зарар кўрганимизни айтиб ўтишга мажбурман. Бу, табиий равишда, валюта тушумларига, тўлов балансига, алоҳида тармоқларни техник жиҳатдан қайта жиҳозлаш ва ривожлантиришга салбий таъсир ўтказди.

Мен илгари ҳам айтган яна бир муаммо ҳақида тўхталиб ўтиш ўринилди. Бу ўтган йили қишлоқ ҳўжалигига, айниқса, пахта-чиқида рўй берган нокулай шарт-шароитдир. Об-хавонинг ёмон келиши оқибатида биз пахта хомашёси, қанд лавлаги, сабзатоллар бўйича мўлжалдагидан анча кам ҳосил олдик. Бу эса ўз нахбатида, қайта ишлаб корхоналарнинг ва улар билан боғлиқ, бошқа соҳаларнинг фаолиятига, шунингдек, асосий макроиктисодий кўрсаткичларнинг ривожига ҳам ўз салбий таъсирини ўтказди.

Шу муносабат билан олдимизда мураккаб вазифа туриди: биз жаҳон нархларининг тушиб кетиши ва 1998 йилда пахта ҳосилининг камайиши оқибатида кўрган зараримизнинг ўрнини қоплаш йўллари ва манбаларни излаб топишимиш керак.

Пахта нархи даражаси тушиб кетини оқибатида бизнин пахта етниширувчиларни, қишлоқ ҳўжалигига инновчилар, деҳқонларимиз зарар кўринишга, бундан азият чекинига йўл кўя олмаймиз ва бу масала бўйича таъсили чораларни кўрмокдамиш. Бу гунгун кунда пахта экспортимизнинг энг мухим қисми, шундан келиб чиқсан ҳолда валюта тушумларининг энг мухим маёнини унутмаслигимиз керак.

Хурматли дўстлар!

Шуни алоҳида таъкидламоқчиманки, мамлакатимиз иқтисодий тараққиётига салбий таъсир ўтказган ташки сабаблар билан ўз-ўзимиз томонидан йўл қўйилган хото ва

камчилкларни заррача бўлсин оқлашга, хас-пўшлаша сабаб бўлмаслиги лозим.

Биринчи нахбатда, амалга оширилаётган ислоҳотларнинг самарадорлиги, бу борода бизнин масульятизимиз ва ана шу ислоҳотларнинг моҳиятини тушуниш ҳақида қайта-қайта гапиришга тўғри келмоқда. Бу аввало, бошқарувнинг ўрта бўгини раҳбарларига тегишилди. Кўплаб илғор гоя ва таклифлар, табибр жоиз бўлса, ана шу ботқоқча ботиб қолмоқда.

Бугун бизни ўтказилаётган ислоҳотларнинг суръатлари ҳам, уларни амалга ошириш натижасида эришилган натижалар ҳам мутлақо қониқитмайди. Мулкка, мулкдорларнинг шаклланишига, уларнинг манфаатларини ҳимоя қилишга бўлган муносабат ниҳоятда секин ўзгармоқда. Ҳолбуки, ана шу муносабат ислоҳотлар самарадорлигининг асосий мезони бўлиб хизматни қилиши лозим.

Биз шу нарсага қайта-қайта ишонч ҳосил қилияпмизки, қачон корхона ёки ҳўжалик тегасида ҳақиқий мулқдор пайдо бўлса, қачон мулкдорнинг шахсий манфаатдорлиги, яъни мутлақо янги рабат ва омиллар кучга кирса - ҳўжалик фаолиятининг натижалари ҳам мутлақо бошқача бўлиб, юқори даражага кўтарилиши мүкъаррар. Иқтисодиётимизнинг жуда кўп тармоқ ва соҳаларидан бу ҳақиқатни тасдиқловчи мисоллар келтириш мумкин.

Мисол учун қишлоқ ҳўжалигини олайлик. Бугунги кунда баъзи бирорлар бу тармоқдаги натижаларнинг пастлигини турли хил, гўёки бизга боғлиқ бўлмаган турли сабаблар билан боғлашга уринмоқда. Лекин шу нарсага ўтибор беринг, ўтган йили Намангандан вилояти Тўракурон тумани Ибрат номидаги жамоа ҳўжалиги ҳар гектар ердан 36,5 центнердан бошоқли дон ҳосили олди. Айни пайтда мана шу ҳўжалик худудида жойлашган Шукуров фермер ҳўжалигига ҳар гектар ердан 44 центнердан пахта ҳосили олниди.

Агар, Бухоро вилояти Шофиркон тумани Мансур Одилов номидаги жамоа ҳўжалигига пахта ҳосилдорлиги тегасида 24,8 фоизни ташкил этган бўлса, ҳўжаликнинг шундок ёнди жойлашган, тупроқ-иқлим шаронти бир хил бўлган «Чўлибоб» фермер ҳўжалигига ҳар гектар ердан 44 центнердан пахта ҳосили олниди.

Бу ҳол мулк кимга қарашлилиги, ишлаб чиқарилган маҳсулотнинг ҳақиқий ҳўжайини ким бўлиши нақдар мухим аҳамиятга эга эканини ўзи яққол кўрсатмайдими?

Саноатдан ҳам худди шундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Мулкка муносабат ўзгариши қандай натижалар беринишини кўйидаги мисоллар ҳам тўла тасдиқлайди. Давлат мулк кўмитасининг қарорига мувофиқ, 1998 йилнинг апрель ойида Самарқандан вилояти Пахтач туманинаги жамоати «Пахтачисут» акционерлик жамияти хусусий корхонага айлантирилган эди. Бир йил давомида бу ерда маҳсулот ишлаб чиқариши ҳажмни таъсирни саноаткорларни таъсирни ташкил этган шаронти бир хил бўлган «Чўлибоб» фермер ҳўжалигига ҳар гектар ердан 44 центнердан пахта ҳосили олниди.

Яна бир мисол. Олмалиқдаги синтетик пойндоз мато ишлаб чиқаридаги «Гафтинг» акционерлик жамияти кейинги тўрт йил мобайнида янги шароитларга сира мослаша олмади. Жамиятнинг 1998 йил 1 чорагидаги қарзлари 30 миллион сўмдан ошиб кетди. Ишлаб чиқарилар 8 ойдан ортиқ вақт мобайнида иш ҳаки ололмадилар. Охир оқибатда корхона банкрот деб ўзлон қилинди ва «Долон» хусусий корхонасига (раҳбари Қодиров) сотиб юборилди.

Янги раҳбар иқтисода қатъий тартиб ўрнатди. Ортиқча бошқарув бўғинларини йўқотди, технологияни тақомиллаштириди. Ишлаб чиқариш билан боғлиқ бўлмаган ҳаражатларни кескин қисқартиди. Бозор маркетингини ўрганинг чиққач, ўзимизда патент олган технологияни асос этган ҳолда, ишлаб чиқарилганда маҳсулотлар ассортиментини ўзгарттириди.

Натижада кисқа вақт ичиди яхши сифатли, ички бозорда ҳам, Республика менинг пахта ҳаридорига бўлган маҳсулот олишига эришилди. Бюджет ва кредиторлар олдидаги қарзлар тўланди. Иш ҳаки ўз вақтида олина бошлади. Йил якунларига кўра олинган 1 миллион сўмдан ортиқ фойда ишлаб чиқарилшини ташкил этган ўзинида, ишлаб чиқарилганда маҳсулотларни излаб ташкил этади.

Бу мисол ҳам, агар корхона тегасига мулкдор, ҳақиқий ҳўжайин келса, нималарга эришиш мумкинлигини яққол кўрсатиб туриди. Биз доимо ҳамма даражада маркетинг таъсилини ташкил этади билан корхона тегасига мулкдорни излаб чиқарилганда маҳсулотларни излаб ташкил этади.

Кўйингки, бутун мамлакат катта зарар кўрмоқда. Айрим тармоқ ва корхоналарнинг ишлаб чиқарган маҳсулотлари раҳбатта бардош белораслигига оқибатида ўз харидорини тополмай омборларда ётиди.

1999 йилнинг 1 январигача бўлган ҳолатта кўра таъёр маҳсулот қодиги ўсиб бориб, 53,5 миллиард сўмликка етди. Айниқса, «Ўзқишлоқхўжалик маҳсулотлари таъёрни тополмай омборларда ётиди.

1999 йилнинг 1 январигача бўлган ҳолатта кўра таъёр маҳсулот қодиги ўсиб бориб, 53,5 миллиард сўмликка етди. Айниқса, «Ўзқишлоқхўжалик маҳсулотлари таъёрни тополмай омборларда ётиди.

1999 йилнинг 1 январигача бўлган ҳолатта кўра таъёр маҳсулот қодиги ўсиб бориб, 53,5 миллиард сўмликка етди. Айниқса, «Ўзқишлоқхўжалик маҳсулотлари таъёрни тополмай омборларда ётиди.

1999 йилнинг 1 январигача бўлган ҳолатта кўра таъёр маҳсулот қодиги ўсиб бориб, 53,5 миллиард сўмликка етди. Айниқса, «Ўзқишлоқхўжалик маҳсулотлари таъёрни тополмай омборларда ётиди.

1999 йилнинг 1 январигача бўлган ҳолатта кўра таъёр маҳсулот қодиги ўсиб бориб, 53,5 миллиард сўмликка етди. Айниқса, «Ўзқишлоқхўжалик маҳсулотлари таъёрни тополмай омборларда ётиди.

1999 йилнинг 1 январигача бўлган ҳолатта кўра таъёр маҳсулот қодиги ўсиб бориб, 53,5 миллиард сўмликка етди. Айниқса, «Ўзқишлоқхўжалик маҳсулотлари таъёрни тополмай омборларда ётиди.

1999 йилнинг 1 январигача бўлган ҳолатта кўра таъёр маҳсулот қодиги ўсиб бориб, 53,5 миллиард сўмликка етди. Айниқса, «Ўзқишлоқхўжалик маҳсулотлари таъёрни тополмай омборларда ётиди.

1999 йилнинг 1 январигача бўлган ҳолатта кўра таъёр маҳсулот қодиги ўсиб бориб, 53,5 миллиард сўмликка етди. Айниқса, «Ўзқишлоқхўжалик маҳсулотлари таъёрни тополмай омборларда ётиди.

1999 йилнинг 1 январигача бўлган ҳолатта кўра таъёр маҳсулот қодиги ўсиб бориб, 53,5 миллиард сўмликка етди. Айниқса, «Ўзқишлоқхўжалик маҳсулотлари таъёрни тополмай омборларда ётиди.

1999 йилнинг 1 январигача бўлган ҳолатта кўра таъёр маҳсулот қодиги ўсиб бориб, 53,5 миллиард сўмликка етди. Айниқса, «Ўзқишлоқхўжалик маҳсулотлари таъёрни тополмай омборларда ётиди.

1999 йилнинг 1 январигача бўлган ҳолатта кўра таъёр маҳсулот қодиги ўсиб бориб, 53,5 миллиард сўмликка етди. Айниқса, «Ўзқишлоқхўжалик маҳсулотлари таъёрни тополмай омборларда ётиди.

1999 йилнинг 1 январигача бўлган ҳолатта кўра таъёр маҳсулот қодиги ўсиб бориб, 53,5 миллиард сўмликка етди. Айниқса, «Ўзқишлоқхўжалик маҳсулотлари таъёрни тополмай омборларда ётиди.

1999 йилнинг 1 январигача бўлган ҳолатта кўра таъёр маҳсулот қодиги ўсиб бориб, 53,5 миллиард сўмликка етди. Айниқса, «Ўзқишлоқхўжалик маҳсулотлари таъёрни тополмай омборларда ётиди.

1999 йилнинг 1 январигача бўлган ҳолатта кўра таъёр маҳсулот қодиги ўсиб бориб, 53,5 миллиард сўмликка етди. Айниқса, «Ўзқишлоқхўжалик маҳсул

АСКАР
САХИФАСИ

ХАРБИЙ ПОСТАДГИ ОЛИШУВ

Объектни кўриқлаётган соқчи - Аброр Бердикуловга босқинчилк ниятида тунда ҳужум ўштирилди.

Бу воқеа шу йилнинг бошида содир бўлди. Кечга бориб ёмғир аралаш қор ёға бошлади. Маълумки, бундай пайтда узоқни кўриш масофаси қисқаради. Демак, сергакликни ошириш керак. Қурол-аслаҳа ва ўқ-дори омборини кўриқлаётган оддий аскар Аброр Бердикуловга бу ҳақда кўп бор тайинлашди.

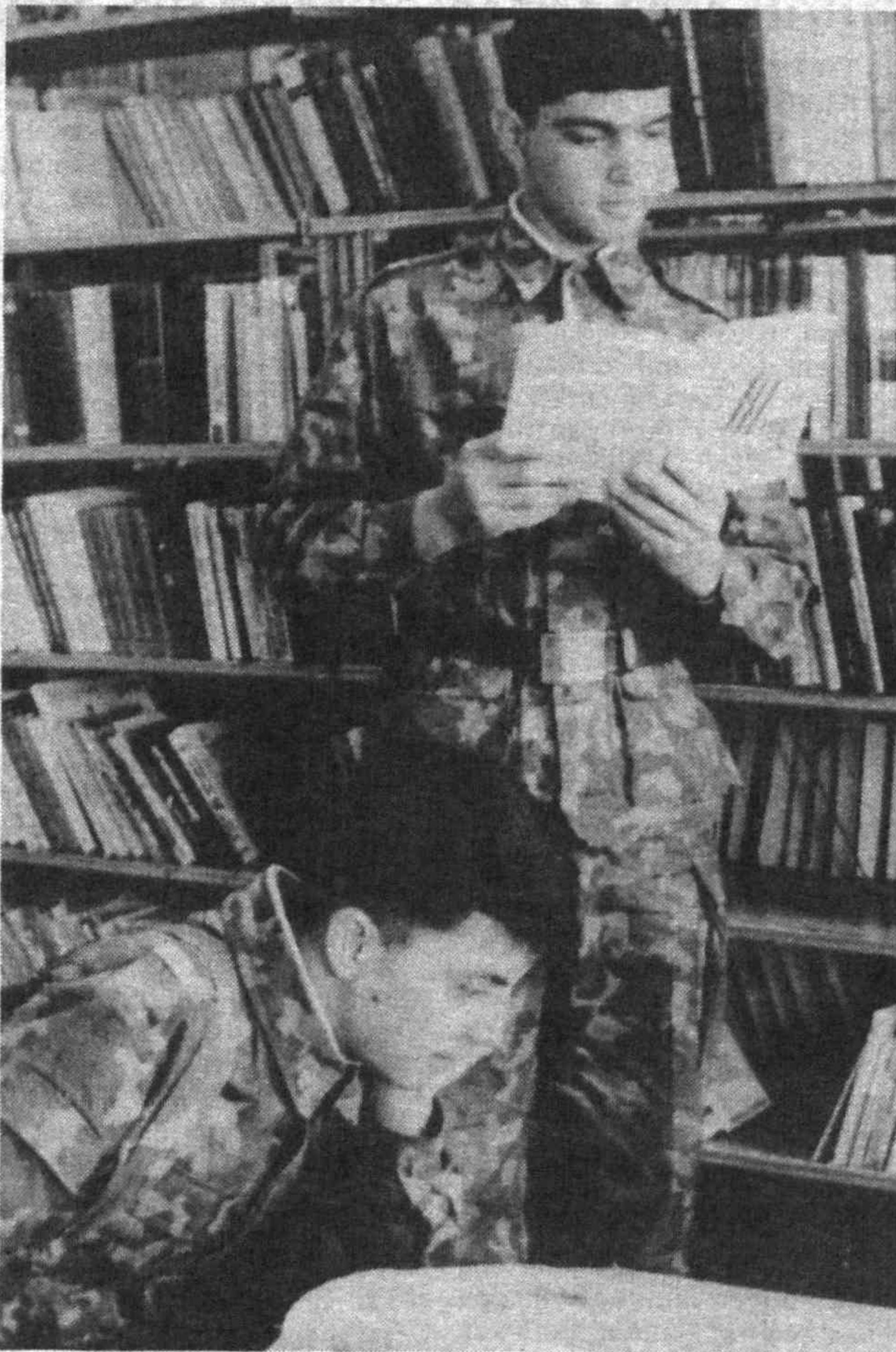
Ўрин алмашиб муддати яқинлашиб қолганда оддий аскар А. Бердикулов қоровулхонага ҳисобот беришга чоғланди. Шу пайт орқа томондан қадам товуши эшитилгандай бўлди. Ким экан дея қарашга улгурмади. Бошидаги каскага қаттиқ нарса билан урилган кучли зарбадан кўзлари олдида яшин чақнагандек бўлди. Аскарлар йўқлама қилиниб, ухлашга ижозат бериладиган вақтда ўз қора ниятларини амалга оширишни мўлжаллаган тунги босқинчилар режаси осонликча рўёбга чиқмади. Миллий кураш бўйича разрядли спортчи, қўл жанги ҳадисини олган полвон йигит хушини ўйқотмади. Автомат қўндоғи билан уриб, биттасини кулатмоқчи эди, унинг шериги Аброрнинг автоматига ёпишиди. Соқчи учун бирдан-бир чора - ўқ отиб, мадад кучи ҷақириш эди. Аммо босқинчилар Аброрни йикитиб, автоматга жойланган ўқ-дорини ҳамда найза пичогини тортиб олишиди. Автоматни осонликча тортиб ололмасликларига кўзлари еттач, унинг чап қўлига пичноқ санчишиди.

Аброр барibir автоматни қўйиб юборавермач, унинг қўлини жиноятчи пичноғи яна жароҳатлади. Постга зирхли нимча кийиб келган соқчи бор кучини тўплаб, ўрнидан туришга ҳаракат қўлган пайтда босқинчилардан бири қаттиқ нарса билан унинг бошига иккинчи бор урди.

Яна саноқли дақиқалардан кейин, бундан ҳам даҳшатли воқеа рўй бериши аниқ эди. Буни билган Аброр сўнгти чорани қўллаб: "... Постга ҳужум бўлди. Ёрдамга!" деб овозининг борича қичқирди. Бундан саросимага тушган ёвуз ниятлilar секин қоча бошлаши. Босқинчилар қўлидан бўшаган соқчи сумкамадаги иккинчи ўқондии автомата жойлаб, осмонга ўқ узди. Улар тўхтамагач, қуролини қароқчилар томонга тўғрилаб тепкини босди...

Ёвуз ниятлilar билан бўлган тенгсиз олишувда мардлик, матонат ва жасорат қўрсатиб, яраланган жасур Ватан ҳимоячиси ҳарбий госпиталга ётқизилди.

Самарқанд вилоятининг Челак тумани мудофаа ишлари бўлими томонидан ўтган йили кузда Қуролли кучлар сафига ҷақирилган оддий аскар Аброр Бердикуловнинг бу жасорати мунособ тақдирланди. Ўзбекистон Республикасининг Мудофаа вазiri, генерал-лей-

тенант Ҳикматулла Турсунов воқеа содир бўлган куни эртасига эрталабдан ушбу қисмда ва оддий аскар А. Бердикулов даволанаётган ҳарбий госпиталда бўлиб, доювр аскар йигитни қаҳрамонлиги билан кутлади.

Юргонимиз Ислом Каримовнинг "Бугунги кунда ҳарбий сафларга мустақиллик йилларида шакланган ёшлар келмоқда. Уларни ҳарбий бурчни чукур англаш, агар лозим бўлса, Ватан ҳимояси учун жон фидо этишига тайёрлик каби олижаноб фазилатлар ажратиб туради. Армиямизнинг минг-минглаб йигитлар учун чинакам мардлик, фидойилик, ҳақиқий ватанпарварлик мактаби бўлиб қолгани қувонарлидир" деганларида Аброр Бердикуловдек азamat пособонларни назарда тутгандари шубҳасизdir.

**Подполковник
Худойназар ЖУМАНАЗАРОВ,
ҳарбий журналист**

КИНОЛОГЛАР БЎЛИНМАСИДА

Ёмғир шивирлаб ёғмоқда. Машина деразасининг сал очиқ ойнасидан ичкарига ёпирилган нам ҳаводан симираман: "Баҳорнинг хиди келяпти". Ҳаёл узоқ-узоқларга олиб кетади. Машина бир "санчип" тушганди, ҳаёллар хуркиган күшлардек учди. Шунда атрофга разм солдим ва жанговар навбатчиликда турган аскар ёнидаги қўриқчи итга кўзим тушди.

- Аслида бу гоянинг ташаббускори ва ижрочиси прапорщик Ҳамид Бобоевон эди, - деди қўриқчилар бўлинма командири, офицер Одил Розиков. - Ҳозир у хизматни тугатиб кетган. Лекин бизда унинг шогирди прапорщик Карим Ибодов хизмат қўлмоқда. Қўриқчи итларга турли хил машқларни ўргатища шогирди ҳам устозидан қолишмаяпти.

Шунингдек, кинологлар бўлинмасидан сержантлар Баҳодир Воҳидов ва Акмал Собировларнинг хизматларини алоҳида таъкидлаган бўлардим. Уларнинг сайъ-харакатлари туфайли қўриқчи итлар билан қоровуллик хизматида тураётган пособонларнинг жанговар шайлиги, хушёрлик ва сергаклиги ошмоқда.

Техник восита билан жиҳозланган объектни пособон қўриқламоқда. Унинг ёнида ўргатилган қўриқчи ит. Огоҳлантирилишига қарамай, обьектларга нотаниш кимса яқинлашмоқда. У таъқиқланган зонага кирди ҳам. Шунда қоидабузарни қўриқчи ит бартараф этади. То қўриқчи пособон етиб келгунча, жиноятчинг жойидан жилишига асло ўйл қўймайди. Бу қўриқчи итлар ёрдамида бажариладиган ўкув машгулотларидан бири. Самарали бажарилган машқ эса шубҳасиз, жанговар қўриқчилик пайтида ўз натижасини беради.

Командирнинг сўзларини тинглаб туриб, кинологлар бўлинмаси мазкур ҳарбий жамоанинг фахри эканлигини англадим.

Қоровулда турган пособон ва қўриқчи ит атрофга зийрак нигоҳлари билан боқмоқда. Бирон ортиқча хатти-харакатни сездими, қўриқчи итнинг қулоқлари динг бўлади. Унга ҳамоҳанг пособон нигоҳи атрофи обдан "тinta" бошлиди. Мен буларни кузатиб туриб ҳаёл сураман. Уларнинг эса бутун ўй-ҳаёли битта нуктага-хушёрлик ва сергакликка жамланган. Шу боис ҳам, осмонимиз мусаффо, ҳаётимиз тинч.

КЎНГЛИМДАГИ ЁР

Салом Феруза. Хатингни олдим. Атир, янайам аниқроғи, соғинч ҳиди уфуриб турган мактубингни қайта-қайта ўқидим. Ҳар гал хатингни олганда ҳаёлга, ҳиссётга шўнгийман. Дарҳол кўз ўнгимга қишлоғим, теракзор кўча келади. Эсингдами, жиннилил қилиб, теракка сенинг исмингни ўйиб ёзганимда дарахтга бекор озор бераяпсиз, барibir учиб кетади дегандинг. Энди эса исмингни қалбимга ёзмоқ истайман.

Кабутарлар шакли тўқилган каштали рўмолчангни доим аскарлик либосимнинг чўнтигидан олиб юраман. Балки ишонмассан. Мен сен тухфа этган дастрўмолчани қўлга бир бор олиб, сўнг жанговар машқларни бажаришга одатланганман. Жанговар машқларда эришаётган ўтуқларимнинг ярми сенини.

Командиримиз доим Сизлар Ватанни, Онани, суюкли ёни ҳимоя қилмоқдасизлар, дея руҳлантириб қўяди. Ўлланиб қоламан. Мен Ватанни қанчалар сўйсам, онамни, сени ҳам шунчалар яхши қўраман. Ҳарбий хизматга келиб англадим, буларнинг бари битта илдизга тулашар экан.

Сен қишлоғимиздаги тўйлар ҳақида ёзиссан. Билсанг эди, бизнинг қисмимизда ҳам қанақа тантаналар булишини. Ёки аскарча тўй деса ҳам бўлаверади. Дастроҳон нозу неъматларга тўлдирилиб, байра-

мона ош тортилади. Хонданаю созандарнинг куй-қўшиқлари эса ўйнаб билдиганни ҳам, билмайдиганинни ҳам рақсга тушириб юборади.

Сафдошларидан бири мақтаниб қолди: Мен армиягача беш нафар қиз билан гаплашганман, деб. Шунда менинг жаҳлим чиқиб кетди. Унга тушунтирдим. Йигит кишида лафз булиши керак. Агар сен ёрингга вафо қильмасанг, онанта, Ватанинга ҳам вафо қильмайсан, деб. Менинг ягона муҳаббатим, бокира севгим сенсан, Феруз!

Мана баҳор келаяпти. Демак хизматимга ҳам бир йил бўлади. Демак сен билан аҳдалашганимизга, вайдалашганимизга ҳам бир йил тўлади.

Хизматга кетаётганимда эслаб юарасиз, деб совға қўлган каштали рўмолчангни ўнгинасида.

Эртага дала-ўқув машгулотига боришимиз керак. Шунинг учун хатимга нуқта қўяяпман. Кийидаги мисралар сенга доим ҳамроҳ бўлсин.

**Кипрингга қўниб отар тонг,
Қўзларингга чўмилар ўлдуз.
Юрагимда соғинч ҷалар болг,
Юрагимда ухлайсан Феруз!**

Салом билан аскар ёринг РУСТАМ

Сахифа муаллифлари Алижон САФАРОВ ва Рузабой АЗИМ

Танк командири Шерзод Абдулаевни ўзбекнинг жасур, довюрак, мард ўғлонларидан бири десак, асло адашмаймиз. У Андижон туманидан ҳарбий хизматта чақирилган. Қишики ўкув машгулотларида Шерзод командирлик қилаётган танк экипажи жанговар топшириқларни аъло даражада бажармоқда. Яъни билдирилаётган ишончни шараф билан оқламоқда.

Ватан ҳимоячилари кунида сержант Шерзод Абдулаевга қисм командирининг

ЎЗБЕКИШИЈ ШЕРЗОД МАРИ

ташаккурномаси эълон қилинди. Шерзод экипаждаги елкадошлари -- мўлжалга олувчи оператор оддий аскар Аъло Камолов, механик ҳайдовчи оддий аскар Адҳам Йўлдошевлар билан бу кутлуғ санаға тухфа ҳозирлашга қарор қилишганди. Уларнинг эзгу ниятлари амалга ошиди: взводда энг юқори кўрсаткичга эга бўлганлар қаторидан ўрин олдилар. Танк командири эса рағбатга мунособ топилди.

-- Қишики ўкув мавсумида масъулиятли вазифалар янада кўпаяди, -- дейди Шерзод Абдулаев. -- Полигонда бўлиб, теззет жанговар машқларни бажаряпмиз. Жанговар машқларда танкни бошқариш, ундан нишонга отишни ўрганиш бизни янада тобламоқда. Ҳарбий хизмат даврида туғилган дўстлик ришталари ҳеч қачон узилмайди, деб ўшитганман. Бу гапнинг ҳам ҳақиқатга нечоғли яқинлигини ўз ҳаётимда кўриб турибман. Сержантлар -- Асқар Азимов ва Ислом Имомов, оддий аскар Баҳром Имомалиев каби дўстларимни бир кун кўрмасам, ниманидир йўқотгандек бўлавераман.

Танк паст-баландликлардан ошиб, тўсиқлардан айланаб ўтиб, олдинга томон ҳаракат қиласиди. "Баракалла, азаматлар", -- дейди шогирдларининг ўкув машқларини кузатиб турган командир. Машқни тугатиб, ортга қайтаётган танкни улок олган тулпорга қиёслагим келади.

"ЧАРХПАЛАК" дагу

Бувижон:

"МЕН САНЬАТКОР БҮЛМАЙМАН"

Сүхбатдошим Наргиза Абдуллаева. 1980 ийлдээ Тошкент шаарында туғилган. Республика Уқувчилар саройидаги раңг тұтарагига қатнашган. Мектебни бітириб, хөзір тикувчилік цехида чевар. Оиласа кенжә фарзанд.

Оласы "Камалак" пейджин корхонасında ишлайди.

Наргизаның санъатдаги илк қадамы "Чархпалақ" видео-фильмдеги Зулхумор.

* * *

Биз телефон орқали Наргиза билан "Мұкимий" театри олдида учрашишга келишгән зәдик. Уни осонғина топдик. Бириңи танишганимиз боис, тортніб саломлашып. Наргиза биз ўйлагандай ўн чандон бошқача экан. Сүхбатимиз ўз-үзидан қовушыб, савол-жавобимиз кизиди.

-- Күңчилик сизни "Чархпалақ" видео-фильмдеги Бувижон сифатыда танийди. Ролингиз ўзингизге ҳам ёқдими? Қаҳрамоннинг ашаш томоннан борми?

-- Аввало образ ўзимга жуда ёқди. Бувижоннинг менга ўшаш томонлари бор. Ҳатто, "Чархпалақ" да бүлган воқеаларга ўшаш ходисалар ҳәйтимда ҳам бүлган. Айримлар раққосалар қақыда салбай фикр юритади. Мен бу образ орқали яхши раққосалар тимсолини яратмоқи бүлдім. Тұғриғоги Бувижоннинг халқа ёққан менга нисбатан томошабынларда меҳр үйготди, деб ҳисоблашын.

-- "Чархпалақ"ка қандай кириб қолдннаныз?

-- Тасодиған. Ҳамиша юрган йўлимдада қаҷондир бирорта

режиссёр ёки оператор мени күриб қолса-ю, ролга таклиф этса, деб орзу қылардым. Зулхумор орқали мен бу ниятимга эришдім. Телестудия ёнида оператор Акмал ака мени күриб қолди-ю, шу образни синаб күршиш тақлиф қылды. Элликдан ортиқ қызылар ичидан мени танлаб олиши.

-- Актриса бўлишни орзу қилганимис?

-- Болалигимдан жуда хоҳлардым. Ўзбекистон телевидениесидаги "Учкун" кўрсатувининг бошловчиси ҳам бўлганман. Лекин бутун бу орзумдан воз кечдим. Актриса бўлмоқи эмасман. Чунки, мен санъаткорлик касбининг қўйинчиликларини "Чархпалақ" да ўйнаб, юздан бир қисмини тотиб кўрдим ва актриса бўлишдан воз кечдим. Санъаткорлик жуда қўйин иш экан.

-- Бошқа фильмларга ҳам таклиф этишдими?

-- "Шайтанат"га, "Кичкина табиб"га, Ҳамза театрига ҳам таклиф этишди.

-- Наргиза, яраттан тимсолингизда раққоса сифатида ўйнаганис. Айтингчи, томошабынга раңс тушуб берип осонни, ёки қаҳрамоннинг ўй-кечинмаларини байн қилини.

-- Раңс тушиш қаҳрамоннинг образини ички кечинмалари билан тұлақонли яратиб беришдан ўн чандон осон деб ўйлайман. Лекин ҳар бир нарсаннинг ўзига яраша қўйинчилги бор. Раққосалар ҳам осон эмас. Бироқ, мен учун Зулхумор сифатида ўйнаш енгил бўлди. Бувижоннинг яратишида анча қўйналдим.

Менинг илк устозим Азим Азизов бўладилар. У киши менга раққосалик санъати сирларини ўргатганлар Шу билан бирга

"Чархпалақ" даги Ильмира опа (Марям ролиди), режиссёrimиз Шавкат ака ва бошқа устоз санъаткорлар ҳам менга яқиндан ёрдам бериши. Мен улардан миннатдорман.

-- Бевосита бугунги миллий телетүркмаларимиз ҳақидаги фикрининг.

-- Ўзбек телесериаллари ҳали ҳалқимиз танимаган кўплаб талантли ёшларни элга танимтоқда. "Кўнгил кўчалари", "Чархпалақ" менинг кўнглимдагидай туркумлар бўлди.

-- Истайсизми, йўқми бутун машхурсиз. Унинг тоши оғир эмасми?

-- Машхур бўлишнинг ўзига яраша яхши томони ҳам, ёмон томони ҳам бор экан. Кимдир сизга ҳавас билан қарайди, кимдир ҳасад билан. Меня ролни ёмон ўйнабсан деганлар бўлмади. Лекин ҳамма ҳам бир хил эмас-ку.

-- Наргиза, "Чархпалақ"даги қайси образ қиёмига етказиб ўйнади, дея оласиз?

-- Менимча ҳаммаси ҳам яхши ижро этилган. Лекин «Марям Лўли» ижроши Ильмира опага қойил қоддим. Чунки, унинг ҳаракатини, қиёфасию, тилини ўзига ўхшатиб ўйнаб беришнинг ўзи бўлмайди.

-- Сир бўлмаса, шу ролингиз учун қанча ҳақ бериши?

-- 35 минг сўм. Хурсандман.

-- Келажакдаги режалариниз қандай?

-- Моҳир тикувчи, яхши уйбекаси бўлсан. Қайнона қайнотамнинг дуосини олсан.

Хуршид РЎЗИЕВ
сүхбатлашди

Навоийшунос Султонмурод Олимнинг "Маънавият" нашриёти чоп этган "Луқмай ҳалол" рисоласини мутолаа қилиб, ўзимни ўйлантириб келаётган бир қанча мавзулар ечимини топгандек бўлдим.

Китоб "Ҳалол ва ҳаром", "Шавқу иродат аҳли", "Исломий сабоқлар", "Сатрларда яширип сирлар", "Нуқталар ва нуқталар" деган бир неча фаслларга бўлинади. Асар Алишер Навоий ижодида инсонийлик, одоб ва ахлоқ маърифати таҳлилига багишиланган.

Рисола қисқа муқаддимадан сўнг "Ҳалол ва ҳаром" деб номланувчи беш мавзу тарқибига киритилган "Ҳам жисм, ҳам руҳ майли", "Ҳажми ё она мулозамати?", "Оғиз сути", "Отасига вафо қўлмаган қиз", "Ота-ӯғил" сингари мавзуларда Алишер Навоий асарларида баён қилинган мулоҳазалар асосида мушоҳада этилади.

"Ҳам жисм, ҳам руҳ майли" мақоласида муаллиф ислом маънавиятида рўза ўта зарурий фарз эканлигини, унинг мусулмонлар учун имтиҳон ойи ҳисобланниши, бу борада улуғ шоиримиз ўзининг "Ҳайрат ул аброр" достонида алоҳида боб ажратсанлиги ни қайд қиласи.

Муаллиф шоир фикрига таяниб, рўздор кўнгли "илоҳий сирлар ҳазинаси, шоҳий чехра, яъни Аллоҳ жамолини акс эттирувчи ҳисобланади", деб шарҳлайди.

Дарҳақиқат, дил-қалб сойим бўлса, тил қоим бўлади, яъни қалб ойнадек мусаффо, шаффоғини қўлдек бўлса, тил ҳам тоза камломларин изҳор қиласи.

Муаллиф шоир нозик таъбиини моҳирана ҳис қилиб: "Рўза

фақат саломатлики мустаҳкамайдиган амалгина эмас, у киши руҳида сабрни кучайтиради ҳам.

Албатта, сабр-осон иш эмас. У аввалига қаттиқ ботиши, киши кўнглини маҳзун қилиши мумкин. Аммо одамни зафарга олиб борадиган ҳам ана шу сабр", деб ҳисоблашы.

"Ҳажми ё она мулозамати?" мақоласида келтиришича, Алишер Навоий "Насойим ул-мухабbat мин шамойим ул-футувват" асарида бир ҳикоя нақл қиласи. Исмоил Даббас Ҳаж сафарига кетавериша Шерозда

Шайх Мўмин ислими сўфий тўнини ямаб турган бир ҳолатда масжидда учратади. Салом-алиқдан сўнг, Шайх Исмоил Даббасдан матлабини сўрайди. У Ҳажга бораёттанини изҳор қиласи. Шунда Шайх ундан: "Онанг борми?", -деб сўрайди. У онаси борлигини ва Ватанида қолганини айтади. Шунда

шайх: "Эллик маротаба Ҳаж қилинман, шу ҳажжаларимнинг савобини сенга инъом қилидим, тезда ортингиз қайти, онанг хизматиди бўл", -деб, Исмоил Даббасни Ҳаж сафаридан қайтаради.

Муаллиф бу билан онанинг ризоси ҳамма нарсадан устун туриши, кимда-ким она ризоси шарафига мусассар бўлмас экан, унинг иккى дунёси обод бўлмаслигини ўқтиради.

"Ҳалол ва ҳаром" рукнидан жой олган "Оғиз сути" мақоласи ўзининг маърифий жиҳатидан рисолада алоҳида мавқеда туради. Муаллиф бунда миллый одобноманини мақсади, вазифалари ва унинг назарий муммомлари хусусида фикр юритади.

Муаллиф Алишер Навоийнинг

"Насойим ул-мухабbat ..." асари авлиёлар ҳақидаги илк туркӣ тазкира эканлигини таъкидлаб, тасаввубу фалсафасида солиқни комил

кириларни гапирадиган бўлдик. Ана шу иккى улуг зот ҳақида "Қаъбами саждагоҳ ёки Робиа?" деб номланувчи мақолада замондошлари томонидан асарларда битилган ажойиб ҳикоялар мазмуми келтирилиб, бу жаннатмакон сўфийларнинг бутун инсониятга намуна бўладиган инсоний фазилатлари баён қилинади.

Биз кейинги пайтларда Робия Адвия, Иброҳим Адҳам каби тарбарук сўфийларнинг автори, ҳулқи, одоби, юксак факирилик сифатларини гапирадиган бўлдик. Ана шу иккى улуг зот ҳақида "Қаъбами саждагоҳ ёки Робиа?" деб номланувчи мақолада замондошлари томонидан асарларда битилган ажойиб ҳикоялар мазмуми келтирилиб, бу жаннатмакон сўфийларнинг бутун инсониятга намуна бўладиган инсоний фазилатлари баён қилинади.

Рисоладаги яна бир руҳи "Исломий сабоқлар" деб номланни, бунда "Ҳамса"нинг "Бисмилло"-си, "Иймон нима", "Ҳар гуссада сабр бер элимга", "Асл саҳиҳ ким", "Сафар дар ватан" шиори

зарур-ирсий озуқа" деб фарзанд тарбиясида парҳезкор бўлишга чақиради.

Она сутининг аҳамияти "келажак авлодларимизнинг қон мусаффо фолигига эришиш учун жуда-жуда зарур. Эҳтимол соглом авлод учун курашини шундан бошлаш керакдир", деб жамиятнинг барча аъзолари фарзандлар олдида бурчдор эканлигини ўқтиради.

Шу руҳи остида берилган "Ота-ӯғил" мақоласида Алишер Навоий асарлари орқали бадиий адабиётда зарур-ирсий озуқа" деб фарзанд тарбиясида парҳезкор бўлишга чақиради.

Она сутининг аҳамияти "келажак авлодларимизнинг қон мусаффо фолигига эришиш учун жуда-жуда зарур. Эҳтимол соглом авлод учун курашини шундан бошлаш керакдир", деб жамиятнинг барча аъзолари фарзандлар олдида бурчдор эканлигини ўқтиради.

Олим "Шайхлар - комил инсонлар, ўзини руҳини имкон қадар юқсакликка кўтариб беради" деб улар хуққига юксак баҳо берар экан, мақола охирида

"Мумтоз Шарқ адабиётидаги бу фалсафий-маърифий оқим вакиллари. Жумладан, Алишер Навоий ҳам, комил инсон деганда ана шу руҳини ҳадди аълосида камолга етказган кишиларни орзулаган. Улар учун бу биз ўйлаганчалик ҳаёли эмас, аксинча, ҳаётда намуналари бор, қўлга кириши мумкин бўлган аниқтини мақсади эди" деб ҳисоблашы.

talqinlari" каби кичик мақолаларда Алишер Навоий ижодининг гоят нозик кирралари талқин этилади.

"Сатрларда яширин сирлар", "Рубойлар шарҳи", "Қитгалар шарҳи", "Нуқталар ва нуқталар" руқнида берилган мақолалар Алишер Навоий ижодининг турли жиҳатлари таҳлилига багишиланган.

Адабиётшунос олим томонидан ҳозиргача талқинга муҳтож "Қора қиз" ибораси "Қора қиз нима?" номли мақолада аниқлик киритилади. Тадқиқотчи сифатида олим Садриддин Айниннинг "Эсадликлар"ига мурожаат қиласи ва асардан иқтибос келтириб, ибора Қашқадарё, Бухоро мулкларида яшовчи халқларнинг этнографик удумларига хос ҳодиса эканлигини исботлайди ҳамда иборанинг этиология маъно хусусиятини очиб беради.

Муаллиф рисолада китобхон таъбиини илғаб, ўзига хос услуб танлаган. У илмий услубни четлаб, изоҳлаш билан ўқувчига маъқул йўлни танлаган. Унинг қалбини ром этадиган жилоли сўзлар, ширали тил билан ҳикоя қилинади.

Рисолада мустақил республика макалининг янги, хур, озод, биллими авлодини тарбиялашда ва Алишер Навоий истаган Фарҳоддек комил инсон сиймосини вояга етказиш учун етарили маълумотлар жамланган.

Хусусан, ушбу рисола олий мактабларда одоб-ахлоқ борасида бир мажмуя сифатида истифода этилса, мақсад сари кўйилган кутлуг қадам бўлур эди.

**Исхокхон НОСИРОВ,
Филология фанлари
номзоди**

СУРАТ ВА СИЙРАТ ПОКЛИГИ</h2

МЕХИКО. АҚШ Президенти Билл Клинтон иккى күнлик ташири билан Мексика келди.

Б. Клинтон Мексика Президенти Э. Седильо, мамлакат парламенти вакилари ва ишбилиармоналар билан учрашиди. Учраувулар чоғида ҳамкорлиқда наркобизнесга қарши курашни кучайтириш, мухожирларнинг Мексикадан АҚШга ноқонуний равишда ўтишига йўл қўймаслик ва иккى мамлакат ўтасида савдо-иқтисодий ҳамкорликни кенгайтириш билан боғлиқ масалалар мұхоммада қилинди. Шунингдек, иккى мамлакат ўтасидаги ҳамкорлик алоқаларини ривожлантиришга хизмат қиласиган бир неча хужжат имзалиниши кутилмоқда.

ДЕХЛИ. Ҳиндистоннинг Бихар штатида сифатсиз спиртли ичимлик истеъмол қилиш натижасида 24 киши ҳайдан кўз юмди.

Маҳаллий полиция маҳкамасидагиларнинг таъкидлашича, фожия бир вақтнинг ўзида штатнинг учта аҳоли пунктидаги соҳир бўлган. Заҳарланганларнинг 18 нафари уни истеъмол қилган жойида, 6 киши эса шифохонада жон берган. Яна 50 киши оғир аҳволда ётиби.

Айни пайтда қидирив-тергов ишлари кетмоқда.

АНКАРА. Озарбойжон ташқи ишлар вазири Тавфиқ Зулфиқоров уч күнлик расмий ташири билан Туркияни келди. Таширидан кўзланган мақсад иккى қўшини мамлакат ўтасидаги дўстона алоқаларни янада мустаҳкамлашдан иборат. Шунингдек, ташири доирасида Тоғли Қорабог, Боку-Жайхан нефть кувури билан боғлиқ масалалар юзасидан фикр алмашилади.

ПЕКИН. Жаҳон савдо ташкилоти маълумотларига қараганда, 1998 йили Хитой экспорт ҳажми бўйича жаҳонда тўққизинчи ўринни эгаллади. Бунгача у ўнинчи погонада турган эди.

XXR ташқи савдо ва ташқи иқтисодий ҳамкорлик вазирлигининг маълумотларига қараганда, ўтган йили Жанубий-шарқий Осиёда юз берган молиявий бўхрон шароитида Хитойнинг жами экспорт ҳажми 1997 йилгидан O,5 фоиз ошган ва жами

183,76 миллиард АҚШ доллари ташкил этган.

ТОКИО. РАТА-ТАСС ахборот агентлиги тарқаттан хабарда ёзилишича, бу йил Япония аҳолиси учун қиши фасли оғир кечмоқда. Мамлакат миқёсида тарқалган грип хасталиги ҳозирга қадар 200 нафардан зиёд японияликнинг ҳаётига зомин бўлди. Куни кечи ушбу хасталик туфайли яна 19 кипи ҳаётдан кўз юмган. Уларнинг барчаси Фукуока вилоятидаги руҳий касалликлар шифохонасида даволаётган эди. Грип, айниқса, кексалар ва бошқа хасталиклар билан оғриган беморларда оғир кечеётir. Мутахассисларнинг таъкидлашича, бундай кишиларнинг эпидемия билан курашиши қийин кечар экан.

БАНГКOK. О. К. Таиланд пойтахтидан 230 километр узоқлидаги катта йўлда хорижий саёҳлар ўтирган автобус юк машинасига урилиб, ағдарилиб кетди. Натижада иккى саёҳ ҳалок бўлган, 37 киши жароҳат олган.

Бангкокдан хабар қилинишича, саёҳлар асосан, Буюк Британия, Ироил, АҚШ, Германия, Жанубий Корея ва Япониядан келган экан. Ҳалок бўлганларнинг бирни маҳаллий фуқаро, иккичиси эса хорижий саёҳ бўлиб, унинг қайси мамлакатдан экани ҳозирча маълум қилинмагни.

КОБУЛ. Япониядаги Киодо Цусин ахборот агентлиги тарқаттан хабарда ёзилишича, ўтган ҳафтаги Афғонистоннинг Қобул шаҳрида юз берган кучли зилзила катта мусибат кетирган.

Хозиргача вайроналар остидан 60 кишининг жасади топилди. 500 га яқин кишинан жароҳати олган.

Шаҳарда 7 мингдан зиёд ўй вайронага айлангани туфайли қаттиқ келган қиши шароитида қарийб 20 минг киши бошланаси-

дан ажралди.

АДДИС-АБЕБА. Жаҳон оммавий ахборот воситаларининг хабар беришича, Эфиопия билан Эритрея қўшинлари ўртасида давом эттаётган жанглар ўтган якшанба куни янада кучайган. Шу куни Қизил денгиздаги Ассаб бандаргоҳи яқинидаги бўлиб ўтган жангларда оғир замбараклардан фойдаланилди.

Эфиопия қўшинлари Эритреяning бир қанча ҳарбий иншоотлари ва техникаларини йўқ қилган. Ўз навбатида Эритрея томони Эфиопиянинг Mi-24 русумли ҳарбий верто-лётини уриб туширган.

Маълумки, Эфиопия билан Эритрея ўртасидаги чегара можаролари 9 ойдан бўён давом этиб келади.

***

ВИЛЬНИЮС. 10 февраль куни Литва ҳукуматининг божхона режимини кучайтириш ҳақидаги фармойиши кучга кирди. Бу қарор, асосан, ушбу мамлакатта ташриф буориётган хорижий шахсларга тегишилдири. Эндиликда Литвага учунга келаётган ҳар бир йўловчи ўзи билан ЗОО лит /75 АҚШ доллари/ ёки шу қийматга тенг бўлган хорижий валюта миқдорида пул олиб келиши мумкин.

Мазкур хужжатта биноан, Литвага қўшини давлатларда бирмунча арzon бўлган ёқилги, спиртли ичимликлар, тамаки маҳсулотлари ва бошқа бир неча маҳсулот турлари олиб кирилишига ҳам чеклашлар жорий қилинди. Масалан, чегарадан шахсий машинасида ўтаётганлар машина бакидагидан ташқари бошқа идиша бензин олиб кириши таъкидлаб қўйилди. Йўловчилар чегарадан фақатнина бир шиша ароқ, 100 дона сигарет ва 0,5 килограмм озиқ-овқат маҳсулоти олиб ўтиши мумкин.

***

МОСКВА. 15 февраль куни Россиянинг «Протон» ракетасида АҚШнинг «Телстар-

6» алоқа сунъий йўлдоши фазога учирildi. Ушбу ракета мамлакат вақти билан O.12da Бойкўнур космодромидан кўкка парвоз қилди.

Мазкур парвоз шу йилда «Протон» ракеталарига мўлжалланган 11 тижорат парвозининг биринчиси бўлди. Шартноманинг ҳақиқий нархи сир сақланмоқда, фақатгина унинг ўртасида нархи 70 миллион АҚШ долларига тенг келиши хабар қилинган, деб ёзди РАТА-ТАСС ахборот агентлиги мухбири.

***

ОСТОНА. Жаҳон Банки Қозогистонга 100 миллион АҚШ доллари миқдорида ёрдам кўрсатишга қарор қилди. Ушбу маблаг Қозогистон автомобиль йўлларини таъмирлашга ишлатилиши мўлжалланмоқда.

Маълумки, Қозогистон автомобиль йўллари ҳозирги вақтда жуда хароб аҳволда. Ўн етти минг километрдан зиёдроқ асосий йўлларнинг бор-йўғи 37 физизигина талабга жавоб беради. Айниқса, ҳалқаро аҳамиятга эга бўлган йўлларни зудлик билан таъмирлаш эҳтиёжи ҳар қачонгидан ҳам муҳим бўлиб турибди. Йигирма йил муддатта берилган мазкур маблагни ўзлаштириш учун тайёрланган лоҳиҳанинг умумий қиймати 135,7 миллион АҚШ долларига тенг бўлиб, шунинг 35,7 миллиони Қозогистон ҳукумати томонидан қопланади.

***

БЕЛГРАД. Косово муаммосини бартараф қилиш бўйича битимнинг бажарилишини назорат қилиш учун ўлкага НАТОнинг тинчликпарвар кучларини жойлаштириш зарурати йўқ. Сербия Президенти Милан Милутинович шундай деди. Можарони ҳал қилиш борасида мулоқот гуруҳи томонидан таклиф қилинган шартнома Косоводаги барча қарама-қарши томонларни қаноатлантириса, НАТО кучларини киритишга эҳтиёж қолмайди, деб таъкидлadi у.

Шуни айтиш керакки, НАТО тинчликпарвар кучларини Косовога жойлаштириш масаласида Россия ва АҚШ ташқи сиёsat маҳкамалари раҳбарларининг қарашлари туричадир.

(Давоми. Аввали ўтган сонларда)

Зилоланинг дадаси Мирзамат кулоғ ўтган йилнинг бошларидан шаҳардаги учтўрт тижоратчи жўраларининг гапига кириб, ҳар ҳолда оилани тебратиб турган кулолчилик ишларини бир четга йигиштирди. Амалдаги фаолияти қатори судхўрликдан ҳам мўмай даромад топаётган Мумтоздан ҳар ойига ўттиз фоиз фойда берип тириш шарти билан минг доллар қарз кўтариб, ўзини олибсортарлика урди. Лекин савдо-сотиқ иши ҳамманинг ҳам қўлидан келавермас экан...

Суннат бува деган маҳалла оқсоқоли у қарз кўттарган ўша кундаёқ Мирзамат кулолга деганди;

- Отта тақлид қиламан деб, қурбақани чатаноги йирилган экан. Сен ўз кулолчилик ингандан қолма. Ота-бобонгдан ўтган касб, ризқнинг худо беради.

Оқсоқолнинг гапи ушанда Мирзаматга оғир ботган.

- Одам қилган ишни одам қилаверади бобой, -деди у чолга заҳархандалик билан.

- Биз ҳам бош қўтариб юрибмиз одамман деб. Қачонгача лойга ботиб яшашимиз керак, биз ҳам ахир бундай ёргуллик чиқайлика.

- Ҳалиям ақлинг кирмабди, Мирза. Ёруғлик нималигини ҳалиям тушунмабсан. Орияти одам учун қарздан қуёқроқ қоронгулик йўқ. Бир бурда тош қотган нонинг билан қуруқ сувинг бўлсаем, бирордан қарзинг бўлмаса, ана ўша - ёргул!

Қарз олган бўлсам, мен уни узаман. Долларни ўйда еб ётиш учун олганим йўқ.

- Узомайсан, ҳароб бўласан. Чунки савdogарчиллик бели бақувватнинг иши. Бу нарса қимордай бир гап.

Бой одам қиморда бой берсаем, ютсам парво қимай кетаверади. Сен-чи? Сенинг пулинг қарзга олинган пул, бой берib қўйсанг, хонавайрон бўласан. Мирзамат оқсоқолнинг гапига кўл силтади. Лекин орадан кўп вақт ўтмай, ўша чолнинг айтганинг келди. Шаҳарлик ўша жўраларига қўшилиб, беш-ўн марта ўёқ-бўекка қатнади. Сотиб олиб келаётган на-

рсалари ўз вақтида ўтмай, воситачи дўконларга, чорбозорчиларга насияга беришга мажбур бўлди. Ишлар тобора майдалашиб борарди. Бир ёқдан қўшимча даромад йўқ, уйда болалар ейман, кияман деб тuriшиди. Иккичи ёқдан кунлар шувиллаб ўтиб, кўз очиб-юмгунча бўлмай янги ой кириб келяпти. Мирзамат дастлабки иккича ойда Мумтозга уч юз-уч юз доллардан бериб турди. Кейин тамоман ўтириб қолди.

Қарзга олинган пулни никоят таги ҳам йўқолди. Мумтоз унга берган минг долларни фойда тарзида қайтариб олган бўлса-да, Мирзаматнинг гарданинга қўйилган қарз тошдек қотиб қолаверди.

Бу қарз бир ойда уч юз доллардан кўпайиб, мана, бир йилда беш мингга я и қ и լ ա շ ի 6

Мирзаматнинг энди қўчага чиқолмай, аламини ичкликтан олавериди, ақлдан озай деб қолгани, оила бошига тушган мусибат ана шундан эди. Мумтоз ўзига ҳамсоя оиланинг фожиали аҳволини кўриб-била туриб ҳамон парвои фалак. Аксинча, тез-тез уларникига одам киритиб, ёхуд Зилолага дуч келиб қолганда қарзни қистайди. Дўй-пўписи қилди, кўрктиди. Бир марта Сурайё орага тушиб, Мумтозга -Азбарой кўшничилик хурмати, бунинг устига Зилола кўли бўшади дегунча хизматимизни қилиб турипди, ўша қарздан кечиб юборсангиз. Сиз ахир бу билан ҳеч нима ютказмайизику, -деганди, "Менинг кўчада қолган пулим йўқ. Топсин, қизини сотиб бўлса ҳам қарзини узсин!" деб ўшқирганди унга.

...Ёлғизлик ана шундай. Киши ўзи билан ўзи бўлиб қолади. Ҳаёлингда бошдан кечирган воқеаларни қайтадан жонлантири-

санг, хотиралар билан қайта яшайсан, ўзини билан ўзинг гаплашасан, тортишасан, холоса чиқарасан.

Мана ҳозир ҳам, Сурайё танҳо ўзи де-раздан ҳовли саҳнига мўлтираб боқчанча хаёл оғушида ётипти. Оқсаройдек дангиллама даргоҳда Сурайё ва иккита итваччадан бошқа жонзот йўқ. Кутнама-гандан дарвоза устма-уст жиринглаб қолди.

Олтинчи боб

Аэропорт томон йўл олган "Мерседес" вақт ҳалим бемалол бўлгани учун серқатнов шоссенинг чекка қисмидан пастроқ шиддат билан елиб борарди. Орқа ўринидида ўтирган Мумтоз кайфияти-яхшилигидан ичидан ниманидир хиргойи қиласи, кейин рулда мумтишлаб бораётган Алим акага гап ташлади:

- Магнитафонинг ҳам ўзингта ўхшаб соқов бўл қоптику?

"Уялма"ни кўй.

- Хўп.

Алим ака ўзи шундака. Ундан ҳатто оддий гапни ҳам оғзига омбир солиб тортиб оласиз.

Келиб чиқиши қрим татарлардан, бироқ кўп йиллардан бери Тошкентда яшаб келаётганидан "узбеклашиб" кетган қадрор, полвон келбат буда одамни топиб олганидан Мумтоз ҳамиша курсанд. Мана, беш йилдирки, катталарни ташидиган машинадан нафақага чиқкан Алим ака унга садоқат билан хизмат қилиб келаётir. Ишда унинг айниқса "кар ва соқов" лиги, лозим келганда эса ўзини "кўр"ликка олиши, итоаткорли

Тошкентдаги «Юнусобод» спорт мажмууда теннис бүйича Дэвис кубоги учун Осиё ва Океания зонаси биринчи гуруҳида иштирок эттаётган Узбекистон ва Покистон командалари ўтасида халқаро мусобақа тугади.

Узбекистонлик Олег Огородов билан покистонлик Айсам ул Ҳакам Куреши ўтасидаги учрашув фойт жүшкін ва қызықарлы үтди. Олег дастлабки иккі тұрда 6/4, 6/3 ҳисобида ғалаба қозониб, үчинчі тұрда рақибиға 3/6 ҳисобида ютқазды. Покистон чемпиони, 1998 йилда үси-

мирлар орасыда эң яхши ўйинчи деб топилған Айсам уйиннинг боришини үз фойдағы суга ўзгартыришга мұваффак болды.

Бироқ Олег ҳам бүш келмади, тұртқынчи тұрда рақибини 6/1 ҳисобида маглубиятта учратди.

Вадим Куценко Мұхаммад Ҳолиқнұры маглуб этди /ҳисоб: 6/0, 6/0.

Жуфтлик учрашувларыда Олег Огородов билан Дмитрий Томашев-

вич Айсам ул Ҳакам Куреши ва Мұхаммад Ҳолиқнұры маглубиятта учратиши /ҳисоб: 7/5, 6/1, 7/5.

- Биз Узбекистон команда-сига ютқаздик, мен эса Олег Огородовға ўйинни бой бердім, шунға қарамай Тошкентдан яхши кайфият билан жұнаб кетяпмиз,- деди хайрлашув чоғида Айсам ул Ҳакам Куреши. - Теннис оламида узбекистонликтарнинг обрөси анча

юқори турат. Сүнгги йилларда сезиларли ютуқларга эришаётган Олег Огородов билан учрашув менән имкониятларимын синааб күриш учун кулай шароит болды.

Узбекистон «Президент кубоги» учун халқаро мусобақада иштирок этиши ниятим бор, шу жиҳатдан ҳам Олег билан учрашув мен учун фойдали болды.

Тошкентликлар, айниқса, Тошкент шылары мәхмөн-дүстлігі, очиқ күнгиллиги

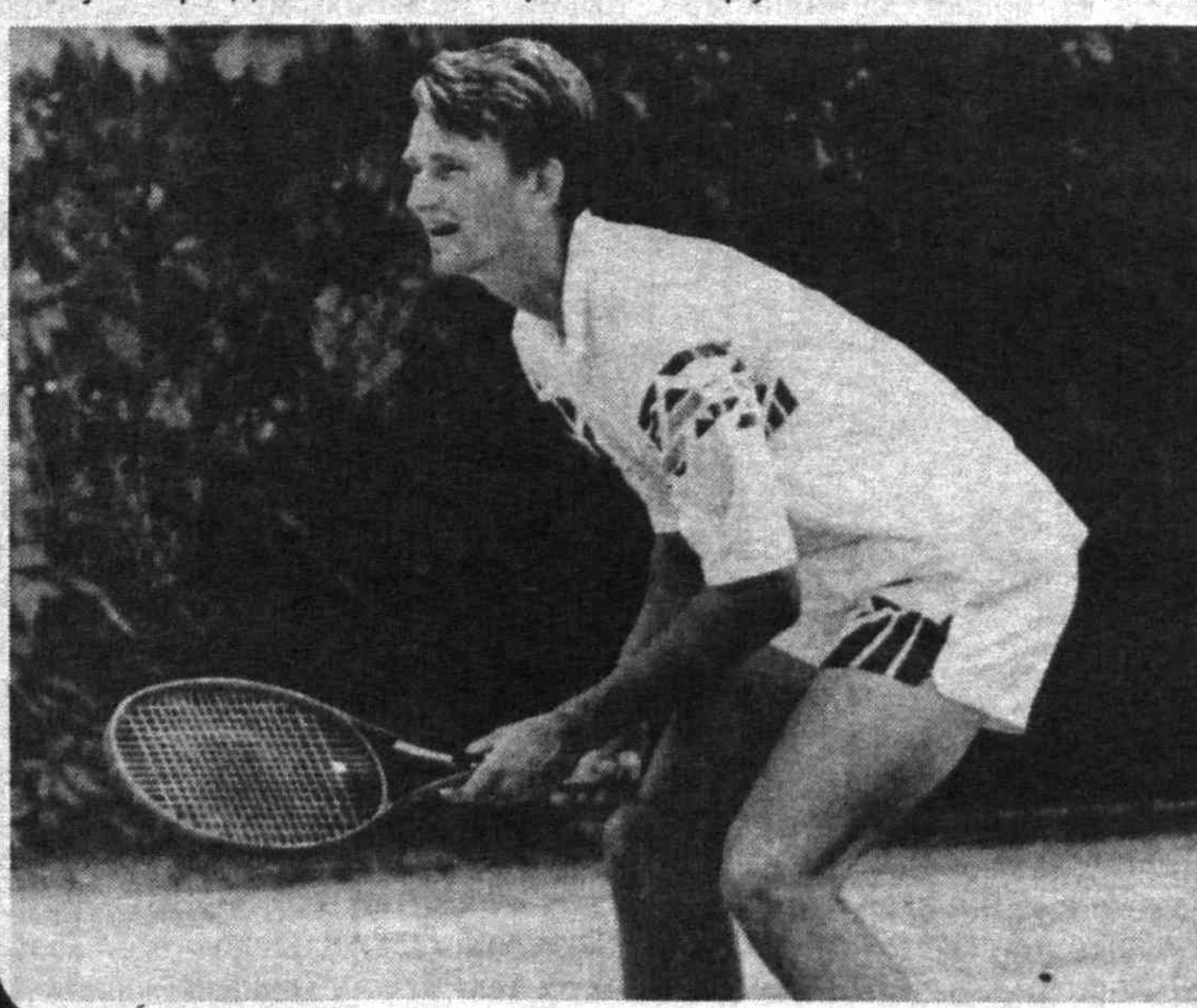
билан бизни хұрсанд қилишди, узбекистонлик спортчилар билан учрашув чоғида пойтахтингиз шылары тенниснинг гүзіллігін нозик хис эта олишларига ишонч ҳосил қылдым. Хуллас, мамлакатингизга яна келиш орзусидаман.

Шундай қилиб, Узбекистон командасы навбатдаги давра ўйинларида Ливан ва Япония командалари ўтасида бұладын мусобақа голиби билан учрашади.

ПОЛВОНЛАР БЕЛЛАШУВИ

Жиззах шаҳридаги бокс спорт саройыда миллий кураш бүйича республика чемпионатининг дастлабки босқычы бошланды. Беллашувда барча вилоятлар, Қарақалпакстан Республикасы ҳамда Тошкент шаҳридан 150 нафар полвон қатнашып отырды. Мусобақа иштирокчилари етти вазн тоифасыда гиламга қықадылар.

Уч күн давом этадынан бу беллашувда апрель-май ойларыда Тошкентде ўтадынан үзбек миллий кураши бүйича биринчи жаһон чемпионаты иштирокчилари анықланади.

ДҮНЁНИЙ ІСІК КЕЗМОҚДА

Сахалинлик 49 ёшли ўқытуvчи Владимир Несин Ер шарини пиёда кезиб чиқышга ахд қылғаныға иккі йил бўлди. У бу вақтда 50 минг километрдан зиёд йўл босиб үтди. Владимир Мўгулистон, Хитой, Вьетнам, Лаос, Таиланд, Малайзия, Жанубий Корея, Индонезия, Филиппинда бўлди. Яқинда Австралияга кириб келди.

-- Бироқ, бу мамлакатта қадамим ёқмади, - дейди у. - Австралиядаги чоғириким, йўл кўрсаткичим, сув тозалаги ва бошқа буюмларимни ўғирлашибди. Яхшиямки ҳужжатларимни ташлаб кетишиди. Аммо мен мамлакатнинг чўл ҳудудига бориб, аборигенлар ҳаётини билан танишиш ҳақидаги фикримдан қайттаним йўқ.

Унинг афсус билан таъкидлашича, Японияга ҳам бормоқи экан-у, аммо киришига рухсат беришмабди.

ЕР ШАРИ АХОЛИСИ КЕКСАЙМОҚДА

Сүнгги ўн бир йилда сайёрамиз ахолиси бир миллиард нафарга кўпайган. Инсоният тарихида ахоли шу қадар тез ўсмаган эди. Шу йил охирiga бориб, ерлеклар сони б миллиард нафарга етиши кўзда тутилмоқда.

Бевақт үлим ва бола туғилишининг камайиб бориши сайёрамизда қари кишиларнинг кўпайнишга олиб келди. Ҳозир 60 ёшдан юқори кишилар 578 миллион нафарни ташкил этади. 15 ёшдан 24 ёшгача бўлган ахоли миқдори бир миллиард нафардан зиёддир.

МИЛЛИОНЕР НАЙНОГИНИ ҶИ ГОВАДИ

Дунёга таникли артист Жеки Чан ҳамма нарсани ҳатто, совунни ҳам тежаб ишлатаркан. Кинога суратта тушаётганида ҳавфли ҳолатларни суратта олиш жараённанда ҳам дублёрға пул сар-

фламай, бу ишни ўзи бажаради.

Миллионер Чан Холливуднинг бошқа юлдузларидан ўзининг хизматкори йўқлиги жиҳатидан фарқланади. Ўйдаги барча юмушлар ўзидан ортмайди. Пайпоқлари ва ички кийимларини ўзи қўлда ювади. Ундан нега бирорга ювдирмайсиз, деб сўрашса, ўзимнинг қўлимидан келганидан кейин нима қиласман, бошқаларга буюриб, деб жавоб бериди.

Чан мураккаб кадрлар суратга олиб бўлинганидан сўнг, полни ювиб, атрофни саранжом-сариши қилишни ҳам ўз зиммасига олади. Миллионер санъаткор тежаб-терраб тўплаган бойликларини нариги дунёга орқалаб кетармикин, деб унинг дўстлари ҳайрон бўлишади.

АКЛ БОВАР ЭТТАЙДИ

Америкада тайёрланган янги авлодга мансуб компютер “Паузр-3” деб номланган процессор билан жиҳозланган. У ҳар секундда иккимilliardga яқин ишни бажаради. Оқшом тушиши билан бу камон рангларга бўлинади. Ана шу лаҳзаларда уларнинг кучли овоз тўлқинлари борлиқни тутиб кетади. Уларнинг овозлари у қадар ёқимли бўлмасада, лекин мұхим бир вазифани бажаради. Буни билиш учун масалан, 14 сония ичиде неча маротаба сайдининг ҳисоблаб, 40 маротаба ёзинг. Чиқсан сон йигиндинсизнинг даражаси ўша кундаги ҳавонинг неча дараҷа иссиқлигини билдиради. Яъни, уларнинг таналари, иссиқни ўлчовчи термометр вазифасини бажаради. Шунинг учун доим улар ҳавонинг иссиқлигини ўлчаб турадилар.

Чигиртка асосан илиқ ҳаволарда жуда яхши сайдайди. Агар чигиртка сайдимаса билингки, ўша куни ҳавонинг ҳарорати анча паст бўлади.

БАЛИҚЛАР ҲАМ УХЛАЙДИМИ?

Үйқу деганда дарҳол хаёлнимизга кўзларни юммоқ, айрим тана аззоларимизни дам олдирмоқ ва маълум маънода ўзимизнинг хушимизни ўйқотмоқни тушунамиз.

Балиқларчи? Уларнинг эса бизнинг кўзларимиздан фарқли улароқ қавоқлари йўқдир. Шунинг учун кўзлари доим очиқ бўлади. Ҳолбуки,

улар ҳам каби аззоларини маълум муддат тиндиримоқ учун ухлаб, дам олади. Аммо балиқнинг ўйкиси бизники каби узоқ ва бехавотир бўлмайди. Сувдаги кучли тўлқинлар уларнинг ўйкисига халал беради ва уйготиб юборади.

Ўйқунинг келиши шунчаки бир ҳодиса эмас. Бу вазият ҳайвонлар ва инсонларда кечадиган бир эҳтиёждир, яъни Аллоҳнинг кароматидир.

ЧИГИРТКА – ТУН БУЛБУЛИ

Тун булбуллар деб аталмиш чигирткалар ҳаёт тарзини кузаттанимиз? Чигирткалар ҳам жамики тирик мавжудлар каби ўзига хос яшаш тарзи ва биз билмаган гайри-табиий хусусиятларга эга экан.

Улар қанотларининг остки қисми скрипка каби товуш чиқармоги учун кулиб юлдирилган. Ҳар бир қанотининг устки қисми гўёки камон вазифасини бажаради. Оқшом тушиши билан бу камон рангларга бўлинади. Ана шу лаҳзаларда уларнинг кучли овоз тўлқинлари борлиқни тутиб кетади. Уларнинг овозлари у қадар ёқимли бўлмасада, лекин мұхим бир вазифани бажаради. Буни билиш учун масалан, 14 сония ичиде неча маротаба сайдининг ҳисоблаб, 40 маротаба ёзинг. Чиқсан сон йигиндинсизнинг даражаси ўша кундаги ҳавонинг неча дараҷа иссиқлигини билдиради. Яъни, уларнинг таналари, иссиқни ўлчовчи термометр вазифасини бажаради. Шунинг учун доим улар ҳавонинг иссиқлигини ўлчаб турадилар.

Чигиртка асосан илиқ ҳаволарда жуда яхши сайдайди. Агар чигиртка сайдимаса билингки, ўша куни ҳавонинг ҳарорати анча паст бўлади.

Хориж матбуоти асосида
И.ФАНИЕВА ва М.УМУРЗОКОВА
тайёрләди

ЮРТДОШЛАРИМИЗ МОНГОЛИЯДА

Монголияда гроссмейстерларнинг анъанавий халқаро мусобақаси ниҳоясига ётди. Узбекистон, Россия, Монголия, Молдавия, Қозогистон ва Озарбойжондан тўққиз нафар энг кучли шахматчилар иштирокида ўтган бу мусобақада Узбекистондан халқаро гроссмейстер Саидали Йўлдошев иштирок ётди.

Узбекистонлик шахматчи кўпгина рақибларини ортда қолдириб, 16 имкониятдан 10 хол тўплаган ҳолда голиблар билан 2-, 5-уринларни бўлишиб олди.

/ЎЗА/

Бир йўла 34 тахтада

Халқаро гроссмейстер Рустам Қосимжонов ўз тенгқурлари билан учрашиш мақсадида Жиззахга келди. У Голландиядаги ўзи иштирок этган мусобақа ҳақида гапирав экан, жаҳоннинг энг кучли гроссмейстерларидан кўп нарсани ўрганганлигини таъкидлади.

Вилоят ҳокими Ш.Мирзиёев мамлакатимизнинг шахмат бүйича жаҳонга танила бошлаган 19 ёшли халқаро гроссмейстери Р.Қосимжоновнинг дунёдаги энг кучли 14 нафар шахматчилари ўтасидаги турнирда эришган мувafferациялари билан табрикли.

Шундан кейин Р.Қосимжонов жиззахлик шахматчилар билан бир йўла 34 тахтада дона суруб, унинг деярли барчасини гала-ба билан яқунлади.

САРАЛАШ МУСОБАҚАЛАРИ ВОШЛАНДИ

Жиззах Политехника институтининг спорт саройида минифутбол бүйича Ўзбекистон кубоги учун саралаш мусобақалари бошланди. «Жиззах» гуруҳида 7 та жамоа голиблик учун кураш олиб бормоқда.

Йўлчи Жўра,
ЎЗА мухбири

Ўзбекистон ёшлари “Камолот” жамғармаси бошқаруви раҳбарияти жамғарма бош мутахассиси Айвар Бозоровга катта онаси

Ханифа момонининг вафот эттанилиги муносабати билан чукур таъзия изҳор этади.

МАНЗИЛМИЗ:
700083 Ташкент Матбуотчалар ҳунари, 32-йд
Таҳририятга иборатлар материаллар ҳайтармалай
Муаллифлар фикрларини таҳriring кутия назаридан
формаланни мумкин.